

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบ

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบ

จากผลการศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบของโรงเรียนบ้านแหลม โรงเรียนบ้านแปลง โรงเรียนบ้านโพธิ์ และโรงเรียนบ้านจางวาง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตร เมื่อวันที่ 6-7 สิงหาคม 2559 ได้ผลดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพของกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์รายละเอียดได้ดังนี้

โรงเรียนบ้านแหลม เลขที่ 126 หมู่ 4 ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในพื้นที่ดิน 8 ไร่ มีจำนวน 14 คน จำนวนนักเรียน 227 คน และมีนักเรียนกัมพูชา จำนวน 20 คน ส่วนใหญ่พ่อแม่ทำมาค้าขายนักเรียนสามารถใช้ภาษาได้ดี มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ ครอบครัวส่วนมากมีฐานะอยากให้ลูกมีการศึกษา

โรงเรียนมีสวนลำไย มะนาว ร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิต เข้าร่วมโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

โรงเรียนบ้านแปลง เลขที่ 111 ตำบลหนองตากง อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีจำนวน 14 คน จำนวนนักเรียน 227 คน และมีนักเรียนกัมพูชา จำนวน 20 คน สภาพทั่วไปของโรงเรียนมุ่งเน้นการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง การเลี้ยงปลาตก มีผักปลอดสารเคมี ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตในการปลูกเห็ด ทางโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การเรียนการสอนมุ่งเน้นเกี่ยวกับอาชีพ เด็กอนุบาลเรียนรู้การปลูกข้าว จากแปลงปลูกข้าวของผู้ปกครองใกล้ๆ โรงเรียนเด็กๆ ทำรายรับ รายจ่าย ตลอดชั้นตอนการทำอาชีพนั้นๆ จนเสร็จสิ้นโครงการ เช่น เลี้ยงปลาตก เป็นต้น เข้าร่วมโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

โรงเรียนบ้านโพธิ์ เลขที่ 117 ตำบลหนองตากง อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีครู จำนวน 10 คน นักเรียน จำนวน 134 คน นักเรียนกัมพูชา จำนวน 10 คน ในโรงเรียนมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนด้านการเกษตร ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้พืชในท้องถิ่น เช่น การปลูกมะนาวและผักอื่นๆ มีผู้ปกครองมาร่วมเป็นวิทยากรร่วมกับครู และศิษย์เก่าเข้ามาช่วยในการสอน ได้รับสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิต โดยการให้เชื้อเห็ดนางรมในการเพาะปลูก และทางโรงเรียนได้นำเห็ดมาแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นน้ำพริกเผาเห็ด ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การปฏิบัติ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการทำบัญชีรายรับรายจ่ายด้วยตนเอง

โรงเรียนบ้านจางวาง เลขที่ 77 หมู่ 2 ตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีครูจำนวน 14 คน นักเรียนจำนวน 147 คน นักเรียนกัมพูชา จำนวน 30 คน ซึ่งโรงเรียนมุ่งเน้นโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เลี้ยงปลา ปลูกผัก ซึ่งผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ความรู้และช่วยเหลือในเรื่องอาชีพ เป็นวิทยากรช่วยเหลือให้ความรู้ โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิต โดยการให้เชื้อเห็ดนางรมในการเพาะปลูก และทางโรงเรียนได้นำเห็ดมาแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นน้ำพริกเผาเห็ด ซึ่งนักเรียนมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายจากทำโครงการ

ประเด็นที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับทักษะของท่านเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยยี่ดวิถีเกษตรมีความสำคัญหรือไม่อย่างไร

1. ความสำคัญด้านกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตร มีความสำคัญมาก และควรทำให้อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรืออยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า KM = Knowledge Management ในการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนโดยให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสภาวะปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมากที่สุดคือ การมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติจริง

2. ในกระบวนการเรียนการสอนทั้ง ครูผู้สอน นักเรียน ชุมชน ร่วมมือกัน มีการจัดการความรู้บ่งบอกถึงการมีพลังร่วมกัน ในการคิด การทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ซึ่งพบว่า ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงมากกว่า ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่มีอายุ 12 ขวบ ซึ่งในวัยนี้จะต่างกับเด็กอายุ 7 ขวบ

3. การนำวิถีเกษตรมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน ถือว่าสำคัญมาก เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร รวมทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้านได้มีโอกาสพูดคุย ปรึกษาหารือ และหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนต่อไป

ประเด็นที่ 3 ประเด็นถามเกี่ยวกับความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดวิถีเกษตรกร ท่านจะมีวิธีการและขั้นตอนอย่างไร ในการนำเข้าสู่บทเรียน

1. รูปแบบที่ควรจะเป็น ควรมีการเรียนรู้ซึ่งเริ่มตั้งแต่ การได้ปรึกษาหารือ ระหว่าง ครู นักเรียน และ ชุมชน ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรกรร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน รักการเรียนรู้จากสิ่งง่ายๆ ไปหายาก

2. วิธีการและขั้นตอนที่ควรจะเป็น น่าจะเป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีการบันทึก การจัดเก็บให้เป็นระบบ การนำความรู้จากการเกษตรไปใช้ได้จริง

ประเด็นที่ 4 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์และความคิดเห็นของท่านกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดวิถีเกษตรกรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน ท่านเห็นว่าความสำเร็จควรเป็นอย่างไร

1. นักเรียนกัมพูชาส่วนใหญ่ที่เข้าศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เนื่องจาก ติดตามผู้ปกครอง เพื่อรับจ้างเก็บผลไม้ ซึ่งพบว่านักเรียนกัมพูชา มีความตั้งใจมากในการเรียน จะเห็นได้ว่า นักเรียนกัมพูชา มีความเข้าใจได้เร็วในการเรียนการสอน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียนมาก จะเห็นได้ว่า การใช้ภาษาไทย นักเรียนกัมพูชา เรียนรู้ได้เร็ว และสามารถอ่านออกเขียนได้

2. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรกรแบบมีส่วนร่วมระหว่าง ประชาชน ชาวบ้าน ชุมชน ครู และนักเรียนกัมพูชา นักเรียนคนไทย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งด้าน ภาษา และกระบวนการ ขั้นตอนในการทำการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในกระบวนการควรใช้หลักการพึ่งพากัน หนุนหน้าเข้าหากัน มีการทำงานร่วมกัน วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน สรุปผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สุดท้ายต้องประเมินกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรกรร่วมกัน เพื่อให้ได้กระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรกรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน

ผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรกรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี มีดังนี้

กระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักพึ่งพากัน โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

2. การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหนุนหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่าง ๆ

3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน

4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการทำงาน

5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ผู้วิจัยได้การทดลองใช้ร่างรูปแบบชั่วคราวรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน 1 สิงหาคม 2559-30 กันยายน 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอ 2 ส่วน ตามลำดับคือ ส่วนที่ 1 ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบชั่วคราวและส่วนที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ผลการทดลองใช้ร่างรูปแบบชั่วคราวกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรแบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน ไปใช้ เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. มีกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมช่วยกันในการพัฒนาการบูรณาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนและชุมชน
2. ได้เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ครู นักเรียน ประชาชนชาวบ้าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการความรู้จากกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน ซึ่งได้แก่ การแสวงหาความรู้ร่วมกัน การสร้างความรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ การวิเคราะห์และสกัดความรู้ร่วมกัน การจัดเก็บความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ ปรับความรู้ให้ทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ และมีการประเมินผล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี